

KÚRIA

Bfv.I.819/2013/5.szám

A Kúria Budapesten a 2013. év november hó 12. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A hivatali visszaélés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítvány alapján eljárva a Debreceni Törvényszék 13.B.188/2011/10. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla Bfv.I.333/2012/4. számú ítéletét megváltoztatja,

a terheltet az ellene hivatali visszaélés büntette [1978. évi IV. törvény 225. §] miatt emelt vád alól felmenti;

elrendeli a terhelt által esetlegesen megfizetett pénzbüntetés visszatérítését annak a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkorai törvényes kamatával együtt.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 11.430,-(tizenegyezer-négyszázharminc) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A terheltet a Debreceni Törvényszék a 2012. január 17-én kihirdetett 13.B.188/2011/10. számú ítéletével hivatali visszaélés büntette [1978. évi IV. törvény 225. §] miatt kétszázhusz napi tétel, napi tételenként 2.500 forint, összesen 550.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2012. június 19-én jogerős Bf.I.333/2012/4. számú ítéletével az első fokú ítéletet megváltoztatva a pénzbüntetés napi tételeinek számát enyhítette, és az így kiszabott százhusz napi tétel, összesen 300.000 forint pénzbüntetés megfizetésére a terhelt számára tizenkét havi részletfizetést engedélyezett.

Az irányadó tényállás lényege szerint a terhelt 2008. június 16. napjától hivatásos rendőrként teljesített szolgálatot, a cselekmény elkövetésének időpontjában rendőr főtörzsőrmesteri rendfokozatban, járőr beosztásban.

A terhelt 2010. december 20-án a kora reggeli órákban - szabadságának ideje alatt - magánszemélyként felszállt gyorsvonatra. Menetjegyet azonban nem vásárolt, és amikor a jegyvizsgáló a menetjegyét kérte, a terhelt a díjmentes utazásának igazolása céljából rendőrségi szolgálati igazolványát mutatta fel. A jegyvizsgáló a szolgálati igazolvány kódszámának ellenőrzését követően megállapította, hogy az nem jogosítja fel őt a vasúti szolgáltatás díjmentes igénybevételére.

A terhelt elismerte a jegyvizsgálónak, hogy nem rendelkezik menetjeggyel, közölte azonban vele, hogy korábban az általa konkrétan meg nem jelölt időpontban és szerelvényen történt utazásai során a jegyvizsgálók ugyanezt az igazolványt díjmentes utazásra alkalmasnak találták.

Miután a jegyvizsgáló a terheltet eredménytelenül hívta fel a menetjegy árának és a pótdíj összegének megfizetésére, valamint személyi igazolványának és lakcímkártyájának átadására, telefonon kért segítséget a rendőrkapitányságtól. A terhelt és a jegyvizsgáló a szerelvényről leszállt, ahol a terhelt a vele szemben intézkedő rendőrök előtt is elismerte, hogy menetjeggyel nem rendelkezik, nekik szolgálati igazolványával igazolva magát.

A tényállás tartalmazza azt is, hogy a rendőrség hivatásos állományú tagjait a gyorsvonat másodosztályú kocsijára szóló - ötven százalékos - utazási kedvezményt figyelembe véve a vasúti menetjegy fejében a terheltnek 2010. december 20-án 1.240 forintot kellett volna fizetnie, és a pótdíj összege ezen felül abban az esetben, ha az utas a jegyvizsgálónál vásárolja meg a menetjegyet, 2.600 forint, amennyiben pedig az utas a jegyvizsgálónál sem vásárolta meg a menetjegyet, 8.000 forint volt.

A jogerős határozatok ellen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség terjesztett elő a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott okból a terhelt javára felülvizsgálati indítványt.

Indokai szerint a jogerős határozatok téves jogértelmezésen és téves jogi következtetésen alapulnak, ugyanis a terhelt cselekménye az 1978. évi IV. törvény 225. §-ában meghatározott hivatali visszaélés büntettének megállapítására nem alkalmas.

Az indítványozó szerint a hivatali visszaélés büntettének megállapítására abban az esetben kerülhet sor, ha a hivatalos személy a törvényi tényállásban írt magatartást úgy fejti ki, hogy annak gyakorlása közvetlen kihatással van a hivatalos tevékenységére, sérti vagy veszélyezteti az állami szerv működési rendjét, illetve a törvényességébe vetett bizalmat.

Az irányadó tényállásra figyelemmel azonban megítélése szerint a terhelt nem járt el hivatalos személyi minőségében, az nem tartalmaz olyan megállapítást sem, amely szerint abból a célból mutatta volna fel a szolgálati igazolványát, hogy hivatalos eljárás látszatát keltse, nem hivatkozott arra, hogy szolgálatban lenne, és olyan tevékenységet végezne, amely rendőrként a munkakörébe tartozik; a terhelt célja egyértelműen az volt, hogy szolgálati igazolványával igazolja, miszerint a rendőrség a munkáltatója és ezáltal díjmentesen utazhat, és nem kérte azt sem, hogy a MÁV alkalmazottja azért tekintsen el a jegy árának és a pótdíjnak a megfizetésétől, mert rendőrként közhatalmat gyakorol, a rendőri foglalkozáshoz kapcsolódó intézkedési jogosultságra, befolyásra még csak közvetve sem utalt.

Ezért arra tekintettel, hogy a terhelt cselekménye nem valósította meg a hivatali visszaélés törvényi tényállását, a megtámadott határozatok megváltoztatására és a terhelt felmentésére tett indítványt.

A Legfőbb Ügyészség a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt fenntartotta, és ugyancsak azt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 427. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat változtassa meg és Fileman Zoltán József terheltet az ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában mentse fel [BF.1370/2013/3.].

A Kúria a Be. 420. § (1) bekezdése alapján az ügyben nyilvános ülést tűzött ki, amelyen a legfőbb ügyész képviselője az írásban előterjesztett indítványt változatlanul fenntartotta.

A terhelt kirendelt védője csatlakozott az ügyészi indítványhoz.

A Kúria a Be. 423. § (4) bekezdése alapján a megtámadott

határozatokat az indítványban megjelölt ok alapján felülvizsgálta, emellett ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján eljárva figyelemmel volt a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - esetleges eljárási szabálysértésekre is.

Ilyen - a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - eljárási szabályszegést nem észlelt.

A Be. 416. § (1) bekezdésének - az indítványban hivatkozott - a) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Az ügyész által benyújtott és e pontra alapított felülvizsgálati indítvány alapos.

Az 1978. évi IV. törvény 225. §-a szerint a hivatali visszaélés bűncselekményét az követte el, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegte, hivatali hatáskörét túllépte, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaélt.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai tehát a hivatali kötelesség megszegése, a hivatali hatáskör túllépése és a hivatali helyzettel való egyéb visszaélés; azaz a bűncselekmény három elkövetési fordulatát tartalmazza a törvényi tényállás.

A hivatalos személy jogait és kötelességeit törvények és más jogszabályok, továbbá jogszabálynak nem minősülő, de az adott szervezetben szolgálatot teljesítőkre kötelező érvényű utasítások, intézkedések, parancsok állapítják meg. A tettes az ilyen szabályok megszegésével és kizárólag hivatalos személyként eljárva követheti el a bűncselekmény első fordulatát.

A jogszabályok és az alacsonyabb szintű szabályok meghatározzák a hatásköri szabályokat is; a hatáskör tudatos túllépése valósítja meg a bűncselekmény második fordulatát.

A hivatali helyzettel egyéb módon visszaélés során a cselekmény elkövetője a hivatali helyzethez fűződő jogait ugyan alakilag törvényesnek látszó eljárásban, azonban rendeltetésellenesen gyakorolja.

Kétségtelen, hogy az ilyen jellegű magatartás nem feltétlenül ütközik konkrét szabályba; esetlegesen a szakma általános szabályaival (a szakmai etika szabályaival) ellentétes, a hivatalos minőséghez fűződő jogosítványoknak a társadalmi rendeltetésükkel ellentétes gyakorlását jelentik.

Bár mind az első-, mind a másodfokon eljáró bíróság elmulasztotta határozatában rögzíteni, hogy az

irányadónak tekintett ítéleti tényállás alapján melyik törvényi fordulathoz megfelelő elkövetési magatartást látta megvalósulni, azonban az indokolás alapján nyilvánvaló, hogy álláspontjuk szerint a terhelt a törvényi tényállás harmadik fordulatára szerinti bűncselekményt valósította meg.

A bűncselekmény szándékos, és mivel a törvény a szándékon túl a célzatot is megköveteli, csak egyenes szándékkal követhető el; az adott ügyben pedig a terhelt célja nem vitatottan jogtalan előny szerzése - a viteldíj megfizetésének elkerülése - volt.

A bűncselekmény alanya azonban tettesként csak hivatalos személy lehet. Az sem vitás, hogy a rendőr az 1978. évi IV. törvény 137. § (1) bekezdésének 1) pontja szerint hivatalos személynek minősül.

Amennyiben azonban a hivatalos személy nem hivatali eljárása során, és nem is hivatali helyzetével összefüggésben követ el tettesként valamely cselekményt, az nem minősülhet hivatali bűncselekménynek.

A vonaton magánemberként, magáncélból, civil ruhában utazó terhelt az irányadó tényállás szerint nem hivatkozott arra, hogy szolgálatban lenne, nem tett semmiféle, rendőri mivoltával összefüggő intézkedést, és később sem lépett fel hivatalos személyként; magatartásából nem lehetett arra következtetni, hogy rendőrként szolgálatba helyezkedett volna, és ebből adódó feladatára utalva próbálta volna meg a díjfizetést elkerülni.

Önmagában ugyanis az a tény, hogy személyazonosságát szolgálati igazolványával igazolta, illetve arra hivatkozott, hogy más alkalommal már az igazolványának bemutatása után eltekintettek díjfizetési kötelezettségétől, nem jelenti azt, hogy ezzel azt a látszatot keltette: szolgálati feladatait kell ellátnia, és ezért nem vásárolt vonatjegyet.

Ahogy arra az indítványozó is utalt: erkölcsi értelemben kétségtelenül helyteleníthető a terhelti cselekmény, azonban azzal nem merítette ki a hivatali visszaélés bűncselekményét meghatározó törvényi tényállás harmadik fordulatát.

Ezért a Kúria - a felülvizsgálati indítványnak helyt adva - a megtámadott határozatokat a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján eljárva megváltoztatta, és a terheltet a hivatali visszaélés büntettének vádjával a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontjára figyelemmel bűncselekmény hiányában felmentette.

Az esetlegesen megfizetett pénzbüntetés visszatérítéséről a Kúria a Be. 585. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

A bűnügyi költséget - amely annak folytán merült fel, hogy a terhelt meghatalmazott védője a szabályszerű idézés ellenére a

nyilvános ülésen nem jelent meg, ezért a Kúriának védőt kellett kirendelnie - a Be. 429. § (1) bekezdésének második mondata alapján az állam viseli.

Az ítélet elleni jogorvoslat lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése és 416. § (1) bekezdésének b) pontja zárja ki.

Budapest, 2013. november 12.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k.
előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s. k. bíró

A kiadmány hitelével:

AIné írnok